

УДК 336.997

JEL Classification E52, E62, G21, G32, L25

DOI [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2025-2\(108\)-32-39](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2025-2(108)-32-39)

The Impact of Macroeconomic Policy on the Liquidity and Financial Stability of SMEs through the Prism of Banking Activities

Volodymyr Antoniuk¹, Maksym Marych²

Abstract. Unlike large companies, small and medium-sized enterprises (SMEs) are more sensitive to the influence of external factors, such as changes in market conditions, competition, and economic crises. Therefore, the development of such enterprises depends significantly on the state's macroeconomic policy and the availability of financing sources. The article aims to determine the impact of macroeconomic policy on the liquidity and financial stability of small and medium-sized enterprises through the prism of banking activities. The study uses a systematic approach to assess the relationship between macroeconomic factors and banking activities. In particular, statistical analysis was used to evaluate the dynamics of the main indicators of the financial stability of SMEs, and econometric modelling was used to determine the relationships between macroeconomic variables and the availability of credit resources. The article identifies the main macroeconomic factors that shape the availability of financing for SMEs, in particular: monetary policy (changes in the discount rate, inflation rate, banking regulation), fiscal policy (tax burden, government support programs), and the instability of the financial environment. The study results show that tight monetary policy, in particular an increase in the discount rate, significantly limits SMEs' access to credit resources, increasing the cost of borrowed capital and reducing the investment activity of enterprises. At the same time, fiscal policy, particularly the tax burden and state support programs, can compensate for monetary regulation's negative impact or create additional financial barriers for businesses. Countries with developed small business financing mechanisms, including tax incentives and flexible credit programs, demonstrate a higher level of SMEs' resilience to economic shocks. In addition, the level of financial literacy of entrepreneurs and their ability to adapt to changes in the economic environment remains an important factor. The results of the study provide recommendations for improving macroeconomic policy to ensure SMEs' financial stability.

Keywords: macroeconomic policy, liquidity, financial stability, small and medium-sized enterprises, banking, lending, monetary policy, fiscal policy, financial intermediation.

Received: 10 April 2025 | **Revised:** 25 April 2025 | **Accepted:** 1 May 2025 | **Published:** 10 June 2025

Suggested Citation

Antoniuk, V., & Marych, M. (2025). The Impact of Macroeconomic Policy on the Liquidity and Financial Stability of SMEs through the Prism of Banking Activities. *Oblik i finansi*, 2(108), 32-39. [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2025-2\(108\)-32-39](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2025-2(108)-32-39)

This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 License (<http://www.creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>), which permits use and distribution in any medium, provided the original work is properly cited and the use is non-commercial.

© 2025 The Author(s).

¹ Volodymyr Antoniuk, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi, Ukraine.

ORCID 0009-0007-3784-9699

E-mail: vova.antoniuk@gmail.com (Corresponding author)

² Maksym Marych, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi, Ukraine.

ORCID 0000-0002-5400-0503

Вплив макроекономічної політики на ліквідність та фінансову стійкість малих і середніх підприємств крізь призму банківської діяльності

Володимир Антонюк¹, Максим Марич¹

¹ Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, м. Чернівці, Україна

Анотація. На відміну від великих компаній малий та середній бізнес є більш чутливим до впливу зовнішніх факторів, таких як зміна ринкової кон'юнктури, конкуренція, економічні кризи. Тому розвиток таких підприємств значно залежить від макроекономічної політики в державі та доступності джерел фінансування. Метою статті є визначення впливу макроекономічної політики на ліквідність та фінансову стійкість малих і середніх підприємств через призму банківської діяльності. Методологічною основою дослідження є системний підхід, який дозволяє оцінити взаємозв'язок макроекономічних факторів та банківської діяльності. Для оцінки динаміки основних показників фінансової стійкості МСП використано статистичний аналіз, а економетричне моделювання – для визначення залежностей між макроекономічними змінними та доступністю кредитних ресурсів. В статті визначено основні макроекономічні фактори, що формують доступність фінансування для МСП, зокрема: монетарна політика (зміни в обліковій ставці, рівень інфляції, банківське регулювання), фіскальна політика (податкове навантаження, державні програми підтримки) та нестабільність фінансового середовища. Результати дослідження свідчать, що жорстка монетарна політика, зокрема підвищення облікової ставки, суттєво обмежує доступ МСП до кредитних ресурсів, збільшуючи вартість позикового капіталу та знижуючи інвестиційну активність підприємств. Водночас фіскальна політика, зокрема податкове навантаження та державні програми підтримки, може як компенсувати негативний вплив монетарного регулювання, так і створювати додаткові фінансові бар'єри для бізнесу. Країни з розвиненими механізмами фінансування малого бізнесу, включаючи податкові стимули та гнучкі кредитні програми, демонструють вищий рівень стійкості МСП до економічних шоків. Крім того, важливим фактором залишається рівень фінансової грамотності підприємців та їхня здатність адаптуватися до змін економічного середовища. За результатами дослідження сформувано рекомендації щодо вдосконалення макроекономічної політики з метою забезпечення фінансової стабільності МСП.

Ключові слова: макроекономічна політика, ліквідність, фінансова стійкість, малий і середній бізнес, банківська діяльність, кредитування, монетарна політика, фіскальна політика, фінансове посередництво.

Постановка проблеми. В умовах глобалізації та динамічних змін економічного середовища малі та середні підприємства (МСП) стикаються з низкою викликів, пов'язаних із забезпеченням їх ліквідності та фінансової стійкості, які, в свою чергу, значно залежать від макроекономічних чинників та державної політики. Особливе значення має доступ до фінансування, оскільки МСП традиційно зіштовхуються з проблемами кредитування через високі ризики, недостатність заставного забезпечення та коливання процентних ставок.

Ключову роль у формуванні фінансової стабільності МСП відіграє банківський сектор, який є основним джерелом позикових ресурсів. Монетарна політика, зокрема облікова ставка центрального банку, рівень інфляції та вимоги до банківської ліквідності, безпосередньо впливають на вартість і доступність кредитів для бізнесу. Водночас фіскальна політика, включаючи податкове навантаження та державні програми підтримки, визначає фінансові можливості підприємств щодо інвестування та розвитку.

Нестабільність макроекономічного середовища, коливання валютних курсів, високий рівень непрацюючих кредитів (Non Performing Loans / NPL) у банківській системі та зміни у регуляторній політиці створюють додаткові виклики для МСП. Це обмежує їхню здатність до планування, інвестування

та розширення ринкових можливостей. Водночас, відсутність гнучких механізмів кредитування та низький рівень фінансової грамотності малого бізнесу ще більше ускладнюють його фінансову стійкість.

Зазначена проблематика актуалізує дослідження впливу макроекономічної політики на ліквідність і фінансову стабільність МСП крізь призму банківської діяльності. Визначення ключових факторів, що впливають на доступність фінансування для малого бізнесу, а також розробка пропозицій щодо підвищення ефективності макроекономічного регулювання сприятиме розвитку підприємницького сектору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вплив макроекономічної політики на ліквідність та фінансову стійкість МСП активно досліджують як вітчизняні, так і зарубіжні науковці. Зокрема, Т. Бек, А. Деміргюч-Кунт та В. Максимович (Т. Beck, A. Demirgüç-Kunt i V. Maksimovic) [1] проаналізували, як правові та фінансові бар'єри впливають на зростання малих підприємств у 54 країнах. Дослідники дійшли висновку, що доступність кредитних ресурсів є ключовим фактором стабільності МСП.

М. Айягарі (М. Ayyagari) [2] вивчав вплив фінансових обмежень на бізнес-середовище, наголошуючи на критичній важливості забезпечення

МСП доступу до банківського кредитування. Було виявлено, що макроекономічні шоки значно ускладнюють можливості залучення фінансових ресурсів, особливо в умовах нестабільних банківських систем.

Звіт Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD) [3] «Financing SMEs and Entrepreneurs» містить аналіз механізмів фінансування МСП у країнах ОЕСР. В дослідженні було виявлено, що у розвинених країнах малий бізнес підтримується через застосування податкових стимулів, державних кредитних програм та субсидій, що значно полегшує доступ підприємств до капіталу.

М. Каулінг, В. Лю та А. Леджер (M. Cowling, W. Liu, A. Ledger) [4], оцінили, як фінансова криза вплинула на доступність кредитних ресурсів для МСП у Великій Британії. Дослідники зазначили, що після кризи банки проявили більшу обережність при видачі позик, що призвело до зниження рівня фінансування для малого бізнесу.

Використовуючи дані компаній Єврозони після фінансової кризи, Е. Кейсі та К. О'Тул (E. Casey, C. O'Toole) [5] спробували оцінити, чи схильні малі та середні підприємства (МСП), які обмежені банківським кредитуванням, до більшого використання альтернативного зовнішнього фінансування. Дослідники виявили, що обмеження в традиційному банківському кредитуванні під час фінансової кризи стимулювали МСП активніше шукати альтернативні джерела фінансування, зокрема торговий кредит та венчурний капітал.

Українські науковці також зробили значний внесок у вивчення проблематики розвитку малого та середнього бізнесу. Зокрема, дослідження О.М. Шубіної [6] доводить, що ефективна макроекономічна політика може виступати потужним стимулом для розвитку МСП. Ю.В. Лисенко [7] провів аналіз кредитної активності банків щодо МСП та надав рекомендації щодо покращення доступу підприємств до фінансових ресурсів. Б.І. Леонова, О.А. Островська та В.В. Круш [8] дослідили поточний стан фінансової стійкості та ліквідності малих підприємств в умовах військової агресії проти України. Вони проаналізували фінансову звітність на прикладі конкретного підприємства до та під час війни, виявили ключові проблеми та негативні чинники, що впливають на фінансовий стан малих підприємств. На основі цього було розроблено рекомендації для підвищення ліквідності та фінансової стійкості малих підприємств в умовах економічної нестабільності.

Однак, попри значну кількість досліджень, недостатньо вивченим залишається вплив цифровізації банківського сектора на кредитування малого бізнесу. Окремої уваги потребує обґрунтування механізмів трансмісії макроекономічної політики через банківський сектор на ліквідність МСП. Крім того, доцільно більш глибоко проаналізувати вплив змін у фінансовій політиці на доступність кредитів для МСП у країнах, що розвиваються.

Метою статті є визначення впливу макроекономічної політики на ліквідність та фінансову стійкість малих і середніх підприємств через призму банківської діяльності.

Дослідження охоплює аналіз механізмів впливу монетарної та фінансової політики на доступність фінансування для МСП, оцінку ефективності банківського регулювання у сфері кредитування малого бізнесу та розробку рекомендацій щодо вдосконалення макроекономічної політики для забезпечення фінансової стійкості МСП. Крім того, дослідники прагнуть виявити ключові проблеми у фінансовому середовищі, які обмежують розвиток малого бізнесу, та запропонувати шляхи їх вирішення.

Методологія дослідження. Методологічною основою дослідження є поєднання якісних і кількісних методів аналізу. Системний підхід використано для оцінки впливу макроекономічної політики на фінансову стійкість МСП у взаємозв'язку з банківським сектором; статистичний аналіз – для дослідження динаміки ключових макроекономічних показників, таких як облікова ставка, рівень інфляції, обсяг кредитування МСП; економетричне моделювання – для визначення залежності між макроекономічними чинниками та фінансовим станом МСП; порівняльний аналіз – для оцінки міжнародного досвіду регулювання фінансування малого бізнесу.

Такий методологічний підхід дозволяє комплексно оцінити вплив макроекономічної політики на фінансову стабільність малого бізнесу та сформулювати обґрунтовані рекомендації щодо вдосконалення механізмів підтримки МСП.

Виклад основного матеріалу дослідження. Малі та середні підприємства є ключовим елементом економіки будь-якої країни, оскільки вони забезпечують значну частину ВВП, створюють робочі місця та сприяють інноваціям. Однак, їхня діяльність значно залежить від зовнішніх факторів, зокрема макроекономічної політики, яка впливає на ліквідність та фінансову стійкість цих підприємств. Банківський сектор, як посередник між макроекономічною політикою та МСП, відіграє важливу роль у забезпеченні фінансової підтримки стабільності бізнесу.

Макроекономічна політика включає монетарну, фінансову та структурну політику, які впливають на економічне середовище. Основні інструменти монетарної політики – це регулювання процентних ставок, операції на відкритому ринку та норми обов'язкового резервування. Фінансова політика включає податки, державні витрати та боргове фінансування. Структурна політика спрямована на реформування економічних інститутів та створення сприятливого бізнес-середовища [9-10].

Ці інструменти безпосередньо впливають на банківську систему, яка, у свою чергу, визначає доступність кредитних ресурсів для МСП. Наприклад, зниження ключової процентної ставки центральним банком може здешевити кредити для

бізнесу, що сприяє збільшенню ліквідності МСП. Навпаки, підвищення ставок може обмежити доступ до кредитів і погіршити фінансову стійкість підприємств.

Фінансова стійкість малого та середнього бізнесу значною мірою залежить від макроекономічних чинників, які визначають доступ до кредитних ресурсів, рівень витрат та загальні умови ведення підприємницької діяльності (табл. 1).

Таблиця 1. Вплив макроекономічних факторів на фінансову стабільність та ліквідність МСП

Показник	Вплив на МСП	Джерело ризику	Можливі компенсаторні заходи
Облікова ставка НБУ	Впливає на вартість кредитів	Монетарна політика	Субсидовані кредити, гранти
Інфляція	Підвищує витрати бізнесу	Ціни на ресурси	Фіксація довгострокових контрактів
Податкове навантаження	Зменшує прибутковість	Фіскальна політика	Податкові пільги для МСП
Доступність банківських кредитів	Визначає можливості розвитку	Банківське регулювання	Зменшення частки непрацюючих кредитів, гнучкіші умови позик

Джерело: розроблено авторами.

1) Облікова ставка НБУ безпосередньо впливає на вартість кредитування, що є ключовим джерелом фінансування для більшості МСП. Підвищення ставки робить кредити дорожчими та менш доступними, що обмежує можливості розвитку підприємств. Як компенсаторний механізм можуть виступати субсидовані кредити та грантові програми, що дозволяють бізнесу залучати фінансування на більш вигідних умовах.

2) Інфляційні процеси спричиняють зростання витрат бізнесу, особливо на закупівлю сировини, енергоресурсів та оплату праці. Підприємства змушені адаптуватися до нестабільного середовища, що ускладнює фінансове планування. Одним із варіантів зменшення впливу інфляції є укладання довгострокових контрактів із фіксованими цінами, що дозволяє частково мінімізувати ризики цінних коливань.

3) Податкове навантаження є важливим фактором, що впливає на фінансову результативність МСП. Високі податки зменшують прибутковість бізнесу та обмежують його здатність до реінвестування у розвиток. Ефективними компенсаторними заходами можуть бути податкові пільги та стимулювання

малого бізнесу через спеціальні режими оподаткування.

4) Доступність банківського кредитування визначає фінансові можливості розвитку підприємств, розширення виробництва та виходу на нові ринки. Жорсткі банківські регуляції, високі вимоги до позичальників та значна частка непрацюючих кредитів (NPL) обмежують доступ МСП до фінансування. Для покращення ситуації важливими є заходи, спрямовані на зменшення рівня проблемних кредитів, а також впровадження більш гнучких умов кредитування для малого бізнесу.

Таким чином, макроекономічні фактори суттєво впливають на фінансову стабільність та ліквідність МСП. В умовах нестабільної економіки важливим завданням є формування ефективної політики підтримки малого бізнесу через інструменти монетарного, фіскального та банківського регулювання. Збалансований підхід дозволить не лише зменшити негативний вплив кризових явищ, але й створити передумови для сталого розвитку малого підприємництва.

Розглянемо та проаналізуємо ці показники в динаміці останніх років (табл. 2).

Таблиця 2. Динаміка макроекономічних показників за період 2020-2024 років

Показник	2020	2021	2022	2023	Динаміка до попереднього року, %	2024	Динаміка до попереднього року, %
Облікова ставка (%)	6	8,5	25	20	-20,0%	14,5	-27,5%
Інфляція (%)	5	10	26,6	5	-81,2%	12	140,0%
ВВП, зміна (%)	-4,2	3,5	-30,3	5,3	-117,5%	3,4	-35,8%
Кредити МСП (млрд грн)	250	270	180	220	22,2%	280	27,3%
Частка NPL (%)	42,5	39,8	50,2	45,7	-9,0%	38,1	-16,6%

Джерело: розраховано авторами на основі [11-14].

Протягом 2020-2024 років макроекономічні умови суттєво змінювалися, впливаючи на доступність кредитних ресурсів для малого та середнього бізнесу, рівень непрацюючих кредитів (NPL) та загальну економічну динаміку.

У 2020-2021 роках облікова ставка НБУ залишалася на помірному рівні (6,0% у 2020 р. та 8,5% у 2021 р.), що сприяло доступності фінансування для МСП. Інфляція також була відносно невисокою (5,0% та 10,0% відповідно), а після падіння ВВП на 4,2% у 2020 році у 2021 році економіка зросла на 3,5%. Це відобразилося у збільшенні обсягу кредитування МСП до 270 млрд грн, а також у зниженні частки проблемних кредитів до 39,8%.

Різка зміна ситуації відбулася у 2022 році: через макроекономічні та геополітичні потрясіння НБУ підняв облікову ставку до 25%, що суттєво здорожчало кредитні ресурси, особливо для підприємств з низькою платоспроможністю. Інфляція зросла до 26,6%, а ВВП скоротився на рекордні 30,3%. У таких умовах обсяг кредитування МСП знизився до 180 млрд грн, а частка NPL зросла до 50,2%, що свідчить про погіршення платоспроможності підприємств.

Починаючи з 2023 року, ситуація поступово стабілізувалася: облікова ставка знизилася до 20%,

інфляція впала до 5%, а економіка зросла на 5,3%. Це сприяло збільшенню обсягу кредитування МСП до 220 млрд грн та зниженню частки проблемних кредитів до 45,7%. У 2024 році продовжилася тенденція до покращення: облікова ставка була знижена до 14,5%, а інфляція залишилася на рівні 12,0%. ВВП зріс на 3,4%, а кредитування МСП досягло 280 млрд грн, тоді як частка NPL зменшилася до 38,1%. Банки з високою часткою NPL більш схильні до обмеження фінансування ризикових сегментів, включаючи МСП.

Ці тенденції підтверджують значний вплив монетарної політики на фінансування МСП. Жорстка кредитна політика в умовах економічної нестабільності обмежує доступність фінансування, тоді як пом'якшення монетарних умов сприяє його зростанню. Однак, крім макроекономічних факторів ключову роль у забезпеченні кредитного доступу відіграє ліквідність банківської системи, яка безпосередньо впливає на можливості фінансових установ надавати позики малому та середньому бізнесу.

Для комплексної оцінки цього впливу нами було проведено економетричний аналіз, який дозволив кількісно виміряти залежність між рівнем банківської ліквідності та обсягами кредитування МСП.

Таблиця 3. Динаміка коефіцієнта ліквідності банківської системи (LCR за всіма видами валют) та обсягів кредитування МСП у 2021–2024 роках

Показник	Період (дані станом на грудень відповідного року)			
	2021	2022	2023	2024
LCR _{вв} , %	242	306	386	376
Кредити МСП, млн грн	9 644	6809	7359	19448

Джерело: розраховано авторами на основі [11].

Використання коефіцієнта кореляції Пірсона (1) [15] для оцінки взаємозв'язку між коефіцієнтом ліквідності банківської системи (LCR_{вв}) та обсягами кредитування МСП дало значення 0.34. Це свідчить про слабку позитивну кореляцію між ліквідністю банків та рівнем фінансування малого бізнесу. Однак, цей зв'язок не є статистично значущим, що вказує на необхідність розгляду додаткових факторів, таких як політика регулювання банківської діяльності, загальна економічна ситуація та рівень ризиків неповернення кредитів.

$$r = \frac{n\sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[n\sum X^2 - (\sum X)^2][n\sum Y^2 - (\sum Y)^2]}} \quad (1)$$

X – значення LCR_{вв} (%);

Y – обсяги кредитування МСП (млн грн);

n – кількість спостережень (4 роки).

$$r = \frac{4 \times 14\,570\,424 - 1\,310 \times 43\,260}{\sqrt{[4 \times 442\,572 - 1\,310^2][4 \times 571\,748\,802 - 43\,260^2]}} \approx 0.34$$

Для оцінки впливу ліквідності на кредитування МСП було побудовано лінійну регресійну модель (розраховано методом найменших квадратів, але через малу вибірку його надійність низька) (2-3):

$$\beta_1 = \frac{n\sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{n\sum X^2 - (\sum X)^2} \quad (2)$$

$$\beta_0 = Y - \beta_1 X \quad (3)$$

Підставимо значення та розрахуємо:

$$\beta_1 = \frac{4 \cdot 14570424 - 1310 \cdot 43260}{4 \cdot 442572 - (1310)^2} \approx 29,73$$

$$\beta_0 = 1078.42 + 29.73 \cdot X$$

– коефіцієнт детермінації ($R^2 = 0.115$) показує, що лише 11.5% варіації у кредитуванні пояснюється змінами ліквідності банківської системи;

– коефіцієнт при змінній LCR_{вв} ($\beta_1=29.73$) свідчить, що збільшення коефіцієнта ліквідності на 1 пункт потенційно може сприяти зростанню обсягів кредитування МСП на 29.73 млн грн;

– однак рівень статистичної значущості ($p = 0.66$) є недостатнім для підтвердження надійності цього впливу.

Аналіз показує, що ліквідність банківської системи не є єдиним визначальним фактором кредитування МСП. Попри те, що у 2023 році відбулося зростання ліквідності (LCR_{вв} зріс до 386) та деяке відновлення кредитування (7359 млн грн), у 2024 році, коли ліквідність дещо знизилася (376), обсяги кредитів значно зросли до 19 448 млн грн. Це вказує на вплив інших факторів, зокрема змін у державній підтримці кредитування, зниження облікової ставки НБУ та покращення макроекономічних умов.

Ці дані демонструють, що стабільність макроекономічного середовища та помірні облікові ставки є важливими факторами для забезпечення ліквідності та фінансової стійкості МСП. Висока інфляція та жорстка монетарна політика у 2022 році негативно вплинули на кредитну активність і підвищили ризики неплатежів. Водночас у періоди економічного відновлення (2023-2024 рр.) спостерігалось зростання кредитування малого бізнесу та зниження рівня проблемних кредитів, що підтверджує необхідність збалансованого підходу до монетарного регулювання.

Одним із найефективніших інструментів державної підтримки є програми кредитних гарантій, які дозволяють зменшити ризики для банків, що кредитують малий бізнес. Такі програми дають змогу підприємствам отримувати фінансування навіть у випадках, коли вони не мають достатнього рівня ліквідного забезпечення або відповідають лише мінімальним вимогам до позичальників.

Програма «Доступні кредити 5-7-9%» стала одним із ключових елементів державної підтримки бізнесу, дозволяючи підприємствам залучати позикові ресурси на пільгових умовах. Завдяки механізму компенсації відсоткових ставок підприємці отримали можливість фінансувати свою діяльність за нижчими від ринкових ставками, що стало особливо важливим у періоди високої облікової ставки НБУ.

Запроваджені у 2023 році державні гарантії для МСП також відіграли значну роль у розширенні кредитування цього сектору. Завдяки цим гарантіям банки мали змогу видавати більше кредитів малому бізнесу, оскільки частина ризиків покривалася державними фондами або гарантійними агентствами.

Це сприяло підвищенню фінансової стабільності підприємств, які не мали достатнього рівня капіталізації або перебували на початковому етапі розвитку.

З метою покращення доступу малого бізнесу до фінансування необхідно впроваджувати комплексні заходи, які охоплюють як монетарну політику, так і банківське регулювання та державну підтримку. Серед них:

1) Оптимізація монетарної політики НБУ. Макроекономічна стабільність є визначальним чинником для ефективного функціонування банківської системи та доступності кредитів. У цьому контексті особливо важливими є такі кроки:

– подальше зниження облікової ставки – оскільки висока ставка НБУ безпосередньо впливає на вартість позикових ресурсів, її зниження сприятиме здешевленню кредитів для МСП та розширенню доступності фінансування;

– впровадження механізмів довгострокового рефінансування банків дозволить підтримувати їхню високу ліквідність та сприятиме більш активній участі у кредитуванні малого бізнесу.

2) Підвищення банківської ліквідності. Забезпечення стабільної ліквідності банківської системи є критично важливим для стимулювання кредитування. Для цього необхідно стимулювати банки до збільшення фінансування МСП через застосування спеціальних механізмів рефінансування, зниження обов'язкових резервів для банків, які активно кредитують малий бізнес, а також розширення можливостей залучення капіталу через фондові ринки.

3) Зниження рівня проблемних кредитів (NPL). Оскільки високий рівень проблемної заборгованості обмежує можливості банків щодо надання нових кредитів, важливо запровадити ефективні механізми для розв'язання цього питання:

– розширення програм реструктуризації боргів для підприємств, які тимчасово втратили фінансову стійкість, але мають потенціал для відновлення діяльності;

– підвищення якості оцінки кредитних ризиків через використання сучасних цифрових технологій та автоматизованих систем скорингу позичальників.

4) Розширення державних програм підтримки МСП. Державна підтримка малого бізнесу має залишатися ключовим елементом економічної політики, особливо в періоди нестабільності. Серед важливих ініціатив:

– продовження програм пільгового кредитування, таких як «Доступні кредити 5-7-9%», з можливістю розширення їхніх умов для підприємств, які працюють у стратегічних секторах економіки.

– впровадження нових грантових та субсидійних програм для стимулювання інноваційного підприємництва, що дозволить малому бізнесу впроваджувати новітні технології та підвищувати конкурентоспроможність.

Висновки. Результати дослідження показують, що ефективне фінансове посередництво банків є важливим чинником забезпечення ліквідності та фінансової стійкості МСП. Банківське фінансування залишається основним джерелом забезпечення ліквідності малих підприємств, однак, доступ до кредитів значною мірою залежить від рівня фінансової стабільності країни та регуляторної політики НБУ. Високі кредитні ризики змушують банки запроваджувати жорсткі вимоги до позичальників, що ускладнює доступ МСП до фінансових ресурсів. Використання сучасних фінансових технологій (фінтех-рішень) та альтернативних джерел фінансування, таких як

краудфандинг і факторинг, може значно розширити можливості малого бізнесу у залученні капіталу. Крім того, політика державної підтримки та надання гарантій для банківських кредитів здатна підвищити рівень фінансової інклюзії підприємств малого бізнесу.

В подальших дослідженнях варто поглибити аналіз впливу змін у регуляторній політиці на доступність кредитних ресурсів для МСП, зосередившись на оцінці ефективності програм державного стимулювання банківського кредитування малого бізнесу, вивченні впливу цифрових технологій на розвиток фінансового посередництва та скорочення кредитних ризиків. Крім того, фінансове посередництво банків залишається одним із ключових факторів розвитку малого бізнесу, а тому його подальше дослідження має важливе значення для формування ефективної економічної політики.

4 Список використаних джерел

1. Beck T., Demirgüç-Kunt A., Maksimovic V. Financial and Legal Constraints to Firm Growth: Does Firm Size Matter?. *The Journal of Finance*. 2005. Vol. 60, No. 1. pp. 137–177. URL: https://www.researchgate.net/publication/23549420_Financial_and_Legal_Constraints_to_Firm_Growth_-_Does_Size_Matter (дата звернення: 11.04.2025).
2. Ауягарі М., Demirgüç-Kunt A., Maksimovic V. How Important Are Financing Constraints? The Role of Finance in the Business Environment. *World Bank Economic Review*. 2008. Vol. 22, No. 3. pp. 483–516. <https://doi.org/10.1093/wber/lhn018>
3. Financing SMEs and Entrepreneurs 2018: An OECD Scoreboard / OECD. Paris: OECD Publishing, 2018. 318 p. URL: https://www.oecd-ilibrary.org/content/publication/fin_sme_ent-2018-en (дата звернення: 11.04.2025).
4. Cowling M., Liu W., Ledger A. Small business financing in the UK before and during the current financial crisis. *International Small Business Journal*. 2012. Vol. 30, No. 7. pp. 778–800. <https://doi.org/10.1177/0266242611435516>
5. Casey E., O'Toole C. M. Bank lending constraints, trade credit and alternative financing during the financial crisis: Evidence from European SMEs. *Journal of Corporate Finance*. 2014. Vol. 27. pp. 173–193. URL: <https://ideas.repec.org/a/eee/corfin/v27y2014icp173-193.html> (дата звернення: 11.04.2025).
6. Шубіна О. М. Вплив макроекономічної політики на розвиток малого та середнього бізнесу. *Фінанси України*. 2019. № 12(4). С. 56–68.
7. Лисенко Ю. В. Банківське кредитування малого та середнього бізнесу в Україні: проблеми та перспективи. *Вісник Національного банку України*. 2021. № 8(2). С. 34–45.
8. Леонова Б. І., Островська О. А., Круш В. В. Підвищення стійкості фінансового стану суб'єктів малого бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 56. С. 270–280. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-65>
9. Ткач С. В., Нікіфоров П. О. Фіскальна та монетарна політика: макроекономічний аналіз та інституційне середовище: навч. посіб. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т ім. Юрія Федьковича, 2022. 241 с.
10. Салтикова Г. В., Котенко Н. В. До питання координації монетарної та фіскальної політики. *Механізм регулювання економіки*. 2015. № 3. С. 63–66.
11. Національний банк України. Процентні ставки та інфляція: офіційні дані за 2020–2024 рр. URL: <https://bank.gov.ua/statistic/macro-indicators> (дата звернення: 11.04.2025).
12. Державна служба статистики України. Індекси споживчих цін в Україні за 2020–2024 рр. URL: <https://ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 11.04.2025).
13. Міністерство економіки України. Макроекономічні показники України: звіти за 2020–2024 рр. URL: <https://www.me.gov.ua> (дата звернення: 11.04.2025).
14. International Monetary Fund. Ukraine financial stability review. 2023. URL: <https://www.imf.org> (дата звернення: 11.04.2025).
15. Пірсон К. Про криві, які найкраще відповідають системам спостережень. *Філософські праці Королівського товариства*. 1895. Т. 185. С. 71–110.

4 References

1. Beck, T., Demirgüç-Kunt, A., & Maksimovic, V. (2005). Financial and legal constraints to firm growth: Does firm size matter?. *The Journal of Finance*, 60(1), 137–177. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/23549420_Financial_and_Legal_Constraints_to_Firm_Growth_-_Does_Size_Matter
2. Ayyagari, M., Demirgüç-Kunt, A., & Maksimovic, V. (2008). How important are financing constraints? The role of finance in the business environment. *World Bank Economic Review*, 22(3), 483–516. <https://doi.org/10.1093/wber/lhn018>
3. OECD. (2018). Financing SMEs and entrepreneurs 2018: An OECD scoreboard. OECD Publishing. Retrieved from https://www.oecd-ilibrary.org/content/publication/fin_sme_ent-2018-en
4. Cowling, M., Liu, W., & Ledger, A. (2012). Small business financing in the UK before and during the current financial crisis. *International Small Business Journal*, 30(7), 778–800. <https://doi.org/10.1177/0266242611435516>
5. Casey, E., & O'Toole, C. M. (2014). Bank lending constraints, trade credit and alternative financing during the financial crisis: Evidence from European SMEs. *Journal of Corporate Finance*, 27, 173–193. Retrieved from <https://ideas.repec.org/a/eee/corfin/v27y2014icp173-193.html>
6. Shubina, O. M. (2019). The impact of macroeconomic policy on the development of small and medium-sized businesses. *Finansy Ukrainy*, 12(4), 56–68. [in Ukrainian]
7. Lysenko, Yu. V. (2021). Bank lending to small and medium-sized businesses in Ukraine: Problems and prospects. *Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy*, 8(2), 34–45. [in Ukrainian]
8. Leonova, B. I., Ostrovska, O. A., & Krush, V. V. (2023). Improving the financial stability of small businesses. *Ekonomika ta suspilstvo*, 56, 270–280. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-65> [in Ukrainian]
9. Tkach, Ye. V., & Nikiforov, P. O. (2022). *Fiscal and monetary policy: Macroeconomic analysis and institutional environment*. Chernivtsi: Chernivtsi National University. [in Ukrainian]
10. Saltykova, H. V., & Kotenko, N. V. (2015). On the issue of coordination of monetary and fiscal policy. *Mekhanizm rehuliuвання ekonomiky*, 3, 63–66. [in Ukrainian]
11. National Bank of Ukraine. (n.d.). Interest rates and inflation: Official data for 2020–2024. Retrieved from <https://bank.gov.ua/statistic/macro-indicators> [in Ukrainian]
12. State Statistics Service of Ukraine. (n.d.). Consumer price indices in Ukraine for 2020–2024. Retrieved from <https://ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian]
13. Ministry of Economy of Ukraine. (n.d.). Macroeconomic indicators of Ukraine: Reports for 2020–2024. Retrieved from <https://www.me.gov.ua> [in Ukrainian]
14. International Monetary Fund. (2023). Ukraine financial stability review. Retrieved from <https://www.imf.org>
15. Pearson, K. (1895). On curves that best fit observation systems. *Filosofski pratsi Korolivskoho tovarystva*, 185, 71–110. [in Ukrainian]